

Ordevergadering, Leeuwarden 30 september 2005

Somber ogende dag eindigt feestelijk

In de Leeuwarder Harmonie lieten de sprekers hun licht schijnen over bedreigingen waaraan de balie onderhevig is. Optimistische geluiden – kansen grijpen om te vernieuwen – wisselden af met sombere scenario's: binnen afzienbare tijd een drastisch eind aan de groei en zelfstandigheid van de advocatuur. In diverse 'carrouseldebatten' kon de hele zaal zich roeren en tegen het eind werden bekens uitgereikt, en een arme jongen moest het podium op.

Anneke Groenewoud, redactielid

De commissie Advocatuur is door minister Donner aan het werk gezet om de advocatuur door te lichten: is de huidige organisatievorm van de beroepsgroep nog adequaat en past die bij de werkelijkheid van heden? *Advocatuur op drift* was daarom dit jaar het thema van de Ordevergadering. Een wat merkwaardige titel vanwege de bijbetekenis van 'wegspoelen': het belooft een sombere dag te worden.

Dit jaar is anders dan verleden jaar gelukkig niet gekozen voor Margreet Dolman als dagvoorzitter, maar voor Roderik van Grieken, voorzitter van het Nederlands Debat Instituut. Hij vervult zijn taak uitstekend: geroutineerd wandelt hij heen en weer op het podium en praat hij de vier sprekers 'aan elkaar'. Het enige minpuntje is dat de organisatie er blijkbaar rotsvast op vertrouwt dat alle deelnemers het *Advocatenblad* lezen (in de *Actualiteiten* van nr. 2005-12 was er aandacht voor het Nederlands Debat Instituut van Van Grieken) en het niet nodig vindt hem aan het begin van de dag nog eens voor te stellen.

BEDREIGINGEN TE LIJF

Het welkomstwoord is van de burgemeester van Leeuwarden, mr. dr. Geert Dales. Hij beweerde dat de eerste jaarvergadering van de Orde na invoering van de *Advocatenwet* – die in 1953 ook in Leeuwarden plaatsvond – een feestelijke gebeurtenis was. Volgens Dales is het sindsdien zo gebleven: 'In Leeuwarden is het altijd feest'.

Uit de Ordespecial van het *Advocatenblad* (nr. 2005-13) trok Dales de conclusie dat er weliswaar niet veel mis lijkt met de advocatuur; maar dan is het juist goed om kritisch naar jezelf te kijken. Dales trok een parallel met het openbaar bestuur, dat ook een oude organisatievorm heeft (uit 1848 zelfs). Volgens hem heeft dat openbaar bestuur, net als de advocatuur – en het OM! – de neiging zich naar binnen te keren.

Daarna was het de beurt aan de kersverse deken Els Unger. In haar *maiden speech* deed zij een aantal persoonlijke en vooral praktische voorstellen om bedreigingen van buiten te lijf te gaan. (Zie voor de tekst de Ordepagina's achter in dit nummer.) Ze benadrukte dat als het aan haar lag het verschoningsrecht voor de hele beroepsgroep op alle rechtsgebieden bleef bestaan. Volgens Unger waren er ook verbeteringen mogelijk: er zijn geen goede redenen om bijvoorbeeld juristen in dienst van de rechtsbijstandverzekeraars buiten het procesmonopolie te houden. Ze zei bovendien dat de tuchtrechter zou moeten beschikken over een gevarieerder straffenarsenaal en dat disciplinaire sancties openbaar moesten worden

gemaakt. Over de Orde zelf meende ze dat consumentenorganisaties, rechterlijke macht en verzekeraars er medezeggenschap in dienen te krijgen.

De voorzitter van de Stichting Jonge Balie Nederland, Dick van Sprundel, kon voor zijn toespraak blijkbaar geen raakvlakken vinden met het thema van de dag. Hij presenteerde de Jonge Balie als hoeder van de kwaliteit binnen de advocatuur en beval de deelname aan het Jonge Baliecongres aan: er kunnen punten mee worden behaald!

EIND AAN HET FEEST

Het hoogtepunt van de ochtend – en misschien wel van de dag – was de toespraak van Jonathan Goldsmith, de secretaris-generaal van de Council of the Bars and Law Societies of Europe (CCBE). Hij hield een glashelder betoog over de toekomst van de advocatuur in Europa, een toekomst die volgens hem niet erg rooskleurig is. (Zie voor zijn tekst 'The party is coming to an end' de Ordepagina's achter in dit nummer.) De afgelopen jaren is het aantal advocaten in Europa enorm toegenomen. Hij noemde daarvoor een aantal oorzaken. In de

Ontvangst in De Harmonie in Leeuwarden

Jonathan Goldsmith

eerste plaats was er door de economische groei steeds meer markt voor advocaten, mede door het agressieve marketingbeleid van een aantal van hen. De economie in Europa is veranderd van een industriële economie naar een economie van dienstverlening, en deze heeft veel meer behoefte aan regels en wetten.

Als tweede noemde Goldsmith het Europese sociale model: in de afgelopen jaren zijn er steeds meer rechten voor de Europese burgers gekomen. En ten slotte speelde volgens hem een rol de – in zijn visie misplaatste – opvatting dat een wet de oplossing is voor ieder probleem: ‘een obsessie van regeringen, denk maar aan de bestrijding van terrorisme’. Die toename van regels en rechten levert advocatenwerk op: ‘Every time when there is a law, there are lawyers not far behind’.

Goldsmith voorspelde een eind aan het feest. De Europese dienstverlening is te duur en dus worden activiteiten – ook van advocatenkantoren – verplaatst naar lagelonenlanden, mede mogelijk gemaakt door moderne technologieën. Het sociale systeem van Europa met al zijn regels staat onder druk en het onderwijs wordt steeds duurder. Er is minder geld voor alles, dus ook voor advocaten. Goldsmith voorspelde een daling van het gemiddelde inkomen van de advocaat en verval van beroepswaarden in de strijd om het inkomen.

Advocaten mogen er bovendien niet meer op rekenen dat ze zichzelf kunnen blijven reguleren, gezien de Europese harmonisatie en de Europese tendens om de dienstverleningssector meer te controleren. Met het instellen van de Commissie advocatuur staat Nederland dus niet alleen, vergelijkbare ontwikkelingen zijn er nu al in Groot-Brittannië, Ierland en Denemarken. De overheid zal in de toekomst meer over ons te zeggen hebben, voorspelde Goldsmith. ‘We will be looked at much more.’

AARDIGE DISCUSSIES

Na de lunch werd er in debatten à la het Lagerhuis gepraat over de toekomst van ons vak en alles wat er op ons afkomt. Hier en daar werden aardige discussies gevoerd (zie kader voor een verslag van één zo'n debat), maar losbarsten deed de discussie niet. Misschien waren de stellingen niet prikkelend genoeg, of te ongenueanceerd, of misschien heeft de advocaat toch niet het gevoel op drift te zijn.

Daarna was het tijd voor het cabaret van Jetty Maturain – niet te verwarren met Gerda Havertong, zoals ze zelf zegt. Ze hield de advocaten in de zaal voor dat ze toch vooral klantvriendelijk moesten zijn.

column

Windkracht Veel

JOOST BEVERSLUIS

Een storm raast over Nederland. Een beeldenstorm, met als beeld dat van de veelverdiener, de ‘zakkenvuller’. Wat precies een zakkenvuller is? De zakkenvuller is een fenomeen van de ‘vrije markt’ en de essentie is dat hij (of zij) ‘neemt wat ‘ie kan krijgen’. Het is geen soort apart. Je hebt bijvoorbeeld flinke en laffe, net als bij andere categorieën mensen. Ik leg dit even uit. Oog in oog met de storm stellen beide aanvankelijk dat wat zij krijgen een kwestie is van ‘de markt’. De laffe leveren daarna veel van wat zij namen weer in. De flinke gaan gewoon door met vullen. Waarschijnlijk zijn er ook nog slimme-laffe, die via de achterdeur hun kostje alsnog ophalen, en domme-laffe die zich voegen naar de publieke verontwaardiging.

Maatstaf is het salaris van de minister president. Tot zover over het beeld.

De beeldenstorm kent een anomalie. Van 't Hek staat in de rangen der bestormers. Menige laffe zakkenvuller beziet dit met zorg, indachtig het geen met *Buckler* geschiedde. Dat laatste zint ook mij nog steeds niet helemaal, omdat ik naar Gronau moet voor mijn flesjes ‘zonder’ (Duitsers blijken ongevoelig voor Joep's abdominale macho). Maar de zorg is voorbarig. Van 't Hek zal best alleen ‘met’ nuttigen, maar uit redelijk betrouwbare bron weet ik dat hij zelf ook tot op zekere hoogte (aan gage) neemt wat hij kan krijgen. Hij zal uiteindelijk dus wel wat dimmen over lui die dat ook doen, zij het mogelijk méér en onbeschaamder.

Opvallend is natuurlijk hoezeer de storm aan de balie voorbij gaat. Dat heeft een duidelijke reden. Naar de menselijke aard wordt de kwaliteit van het duivelse recht-evenredig gemeten in geld en succes, tegenover het goddelijke in armoede en mislukking. En omdat vrijwel iedere justitiabele denkt te weten dat je in de rechtszaal en daarbuiten met duivels verder komt dan met engelen is het: hoe meer de advocaat neemt en krijgt, hoe groter de kans op resultaat. Juist beeldenstormers hangen mijns inziens deze visie aan. Een volgende keer kom ik met tips hoe dit alles zo te houden.

Flinke zakkenvullers hebben dus eigenlijk weinig te vrezen. Een enkele keer zal hun verwijzing naar de markt niet leiden tot een knipoog, hoge blos en verhoging van het aanbod, maar tot (terug)verwijzing naar die zelfde markt. En dan gloort voor de meeste mijns inziens niet de als maatstaf gehanteerde CEO-positie in de VS, maar een sjofel interim-management in een Hollands provinciestadje. Dit was en blijft ongetwijfeld uitzondering.

Helemaal zonder bezwaar is, dunkt mij, het zakkenvullen niet. In Trollope's *Palliser romans* is zijn adellijke positie voor de oude *Duke of Omnium* een net zo vanzelfsprekende rechtvaardiging voor zijn onbegrensde inkomen als voor de hedendaagse geldbaronnen de markt. Zo was ‘de markt’ toen. Het kan dus verkeren. En dat geeft mogelijk storing als wij met gezag, althans met resultaat willen blijven onderscheiden tussen verschillende vormen van ‘nemen wat je kunt krijgen’, waarbij de ene zaligverklaring wacht en de andere politieoptreden en strafrechtelijke sanctie.

Ter illustratie en aanknopend bij de actualiteit: welke flinke belegger die in twee dagen \$ 150 miljoen verdiende na speculatie in *Texas crude* stapt eens zonder escorte op de paupers van New Orleans af om hen in te scherpen dat en waarom de lotgenoot die een DVD-speler van \$ 150 nam uit een verlaten winkel vanuit een helikopter werd beschoten, terwijl zijn winstneming algemene bijval kreeg (voor ieder van hen datgene wat ze konden krijgen, ten koste van anderen, wegens eenzelfde oorzaak).

Wat te doen? Laten we maar beginnen met Balkenende een paar ton meer te geven.

NIET OP ANDERE GEDACHTEN

De 'Friesland Bank Zaal' van theater De Harmonie loopt gestaag vol. Iedereen zoekt een plaats in, naar later blijkt, het voor-vak, het tegen-vak of het vak van de 'waarheidsvinding'. Er zal een debat plaatsvinden, als zaten we in the Houses of Parliament. Het *hear, hear*-geroep zwelt aan naarmate de discussie oploopt – ook omdat de discussieleider er om vraagt.

De eerste stelling: 'Er is meer reglementering van de advocatuur nodig.' Na de aftrap van de *front benchers* – zij hebben de eer om de stelling als eerste te bepleiten – komt de discussie op gang. Het voor-vak bepleit dat meer reglementering en zelfregulering de onafhankelijkheid waarborgen. Liever zelf reglementen opstellen dan ze van overheidswege opgelegd krijgen. Het tegen-vak argumenteert dat er al tientallen jaren aan zelfregulering wordt gedaan, daar hoeven echt geen regels meer bij. In de discussie wordt geroepen om 'een soort Advopo', een Big Brother die de 'foute advocaat' van het Tableau kan schrappen. En: 'Groeien middels snoeien'. Regulering is nodig om toe te zien op de kwaliteit van het vak. Uitkomst van de peiling: 5 van de ongeveer 70 'rechters' is het uiteindelijk oneens met de stelling.

Na de stemming draait iedereen – het is een 'carrouseldebat' – door naar het volgende vak en de volgende stelling: 'De advocaat dient uitsluitend het belang van zijn cliënt'. *Front bencher* Meike Kemna, advocate bij Dirkzwager: 'Is er een ander belang dan?' Opponent Willy Bussink, advocaat bij Homveld en Van Roosmalen, gooit het

op de bijkomende verantwoordelijkheid die een advocaat heeft, zoals bijvoorbeeld het belang van de rechtsorde, waarheidsvinding of de maatschappij. De zaal: 'Shamel'. 'Neemt een advocaat een zaak aan dan moet hij handelen in het belang van zijn cliënt! Jullie advocaten aan de overzijde, in het tegen-vak, ik dien een klacht tegen jullie in. Hier wordt klachtwaardig gedrag vertoond.' 'Hear, hear!' De stemming voor en na het debat is hetzelfde: 10 oneens, de rest eens.

De laatste stelling: '80% van het advocatenwerk ligt op hbo-niveau.' Er wordt een hoop gesteggeld over de vraag welk deel nou precies op hbo-niveau ligt, maar dát het voor een deel van het werk geldt, daarover is iedereen het eens. 'Veel is veredeld correspondentiewerk'. Het universitaire niveau zit in specialisatie, flexibiliteit, wendbaarheid en ingewikkeldheid van de materie. Is dat wetenschappelijk? Misschien moet er een onderscheid worden gemaakt in opleiding en werkzaamheden? 'Op sacrale wijze verheffen van meningen tot feiten, daarin ligt het wetenschappelijke van een jurist', zo wordt spitsvondig bepleit.

Eén rechter, uit het vak van de waarheidsvinding, is overgelopen van voor naar tegen: 'Ik ben het niet eens met de stelling, nee hoor ik vind dat 90% van hbo-niveau is. Ik ben door het debat zeker niet op andere gedachten gebracht'. Hij gaat er met de prijs voor beste debater van door.

(Charlotte Helmer, bureauredactie)

Daarbij maakte ze pijnlijk duidelijk dat de advocatuur een witte beroepsgroep is. Uit een zaal van een paar honderd aanwezigen pikte ze de enige gekleurde deelnemer, en haalde hem op het podium. Arme jongen!

De dag eindigde met een debat tussen twee teams van twee Britse 'beroepsdebaters', een team van Oxford en een team van Cambridge.

Een van deze studenten was zelfs wereldkampioen debatteren geweest. Beroepsdebaters was trouwens een groot woord, gezien ook het uiterlijk van de vier jongetjes, maar praten konden ze!

Al met al was het een geslaagde dag, die minder somber eindigde dan de titel deed vermoeden. En dan heb ik het nog niet eens over het avond-

programma. Dat heb ik niet meegemaakt, maar ik twijfel er niet aan dat het goed is geweest. In Leeuwarden is het tenslotte altijd feest.

Achter in dit nummer zijn de – licht bewerkte – teksten te vinden die Els Unger, landelijk deken, en Jonathan Goldsmith, S-G van de CCBE, op 30 september in Leeuwarden uitspraken.

Deken Els Unger, burgemeester Dales, deken Arend Lanting en rechter Tonkens-Gerkema van de NVvR